

Mennta- og barnamálaráðuneytið
Kalkofnsvegi 2
101 Reykjavík

Reykjavík, 9. október 2026
Tilvísun: 2026101621/E.B.

Efni: Umsögn Persónuverndar um drög að frumvarpi til laga um aðgang barna að samfélagsmiðlum

Persónuvernd vísar til draga að frumvarpi til laga um aðgang barna að samfélagsmiðlum, sem voru birt í samráðsgátt stjórnvalda þann 25. september 2026 (mál nr. S-186/2026). Markmið frumvarpsins er meðal annars að styrkja vernd barna í stafrænu umhverfi og draga úr mögulegum skaðlegum áhrifum ótímabærrar notkunar samfélagsmiðla á líðan, þroska og öryggi þeirra.

Í frumvarpinu er lagt til að börn yngri en 15 ára skuli ekki hafa sjálfstæðan aðgang að samfélagsmiðlum og að foreldrar og forsjáraðilar skuli sjá til þess að börn virði aldursmarkið, sbr. 3. gr. frumvarpsdraganna. Sú leið sem lögð er til í frumvarpinu byggist á því að skyldan er sett á foreldra og forsjáraðila að tryggja að börn hlíti aldursmarki laganna, án sérstaks eftirlits eða viðurlaga, og áhersla lögð á reglubundna fræðslu og vitundarvakningu um þau skaðlegu áhrif sem ótímabær notkun samfélagsmiðla kann að hafa á börn.

Þá er í 6. gr. frumvarpsdraganna lögð til breyting á 10. gr. laga nr. 90/2018:

„Breyting á lögum um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, nr. 90/2018. Í stað orðanna „13 ára“ í 1. og 2. málsl. 5. mgr. 10. gr. laganna kemur: 15 ára.”

1.

Persónuvernd telur framlagt frumvarp til þess fallið að styrkja vernd barna og ungmenna við vinnslu persónuupplýsinga í stafrænu umhverfi. Börn eru almennt síður meðvituð um áhættur og afleiðingar hvað varðar vinnslu persónuupplýsinga sinna og því njóta þau sérstakrar verndar samkvæmt persónuverndarlöggjöfinni. Mikilvægt er að reglur um sjálfstæða ákvarðanatöku þeirra um vinnslu persónuupplýsinga taki mið af þeirri sérstöðu.

Persónuvernd leggst ekki gegn því að fyrirhuguð breyting verði gerð á 5. mgr. 10. gr. persónuverndarlaga, þ.e. að aldursviðmiðið verði fært úr 13 árum í 15 ár. Slík breyting væri innan þeirra marka sem tilgreind eru í 1. mgr. 8. gr. reglugerðar (ESB) 2016/679 (almennu persónuverndarreglugerðarinnar), en samkvæmt því skal aldurstakmarkið vera á bilinu 13-16 ára.



Persónuvernd vill í þessu samhengi einnig benda á að 10. gr. laga nr. 90/2018 tekur til þjónustu upplýsingasamfélagsins í viðtækari skilningi en einungis samfélagsmiðla samkvæmt afmörkun 2. gr. fyrirbyggjandi frumvarps. Þá tekur ákvæðið til vinnslu sem byggist á samþykki barns þegar því er boðin þjónusta í upplýsingasamfélaginu með beinum hætti. Ákvæðið hefur því ekki áhrif á vinnslu sem byggð er á öðrum vinnsluheimildum persónuverndarlaga en samþykki, svo sem nauðsyn vegna framkvæmdar samnings eða á grundvelli lögmætra hagsmuna (sbr. 2. og 6. tölul. 9. gr. laga nr. 90/2018). Þá gerir ákvæðið jafnframt ráð fyrir því að foreldrar barna undir aldursmarkinu geti heimilað samþykki fyrir vinnslunni að hluta eða í heild.

2.

Áformað er að aldursviðmið samkvæmt fyrirbyggjandi frumvarpi verði 1. janúar árið sem barn verður 15 ára og að það sé sett fram sem almennt verndarákvæði (forvarnamiðuð regla) en brot gegn þessu viðmiði varði ekki refsingu. Af því tilefni vill Persónuvernd árétta að brot gegn ákvæðum persónuverndarlaganna um aldursviðmið munu eftir sem áður varða viðurlögum samkvæmt þeim lögum, sbr. 2. mgr. 46. gr. laga nr. 90/2018, sbr. 8. gr. reglugerðar (ESB) 2016/679. Slík viðurlög myndu einkum beinast að ábyrgðaraðila vinnslunnar.

Aldursviðmið samkvæmt 10. gr. laga nr. 90/2018 miðast við afmælisdag barns ólíkt aldursviðmiði samkvæmt frumvarpinu sem miðast við fæðingarár þess. Barn getur þannig fengið aðgang að samfélagsmiðli 1. janúar árið sem það verður 15 ára samkvæmt frumvarpsdrögum en forsjáraðili þarf engu að síður að samþykkja vinnslu persónuupplýsinga þess þegar því er boðin þjónusta upplýsingasamfélagsins þar til barnið nær 15 ára afmælisdegi sínum ef breytingar samkvæmt frumvarpsdrögum ganga eftir. Persónuvernd telur rétt að við þá fræðslu sem frumvarpsdrögin gera ráð fyrir verði sérstök athygli vakin á þessu.

3.

Persónuvernd bendir á að tillögur um hækkun aldursviðmiða á samfélagsmiðlum eru til umfjöllunar víða í Evrópu. Í því samhengi hefur meðal annars verið fjallað um þær áskorarnir sem fylgja því að framfylgja slíkum viðmiðum í framkvæmd. Ein áskorunin felst í því að þróa og innleiða tæknilausnir hjá stafrænum miðlum sem gera þeim kleift að sannreyna aldur notenda með áreiðanlegum hætti, án þess að ganga gegn kröfum persónuverndarlöggjafarinnar eða leiða til óhóflegrar vinnslu persónuupplýsinga, t.d. vegna varðveislu auðkennisupplýsinga. Margar lausnir sem kynntar hafa verið byggja á framvísun persónuskilríkja, sem getur haft í för með sér umfangsmikla vinnslu persónuupplýsinga og skapað áhættu fyrir öryggi þeirra. Hjá Evrópusambandinu hefur einnig verið unnið að öðrum lausnum, svo sem rafrænni aldursstaðfestingu (e. *EU age verification app*), sem myndi gera notanda kleift að sýna fram á að hann uppfylli aldursviðmið án þess að þurfa að miðla óþarfa persónuupplýsingum til einstakra miðla.

Persónuvernd telur mikilvægt að vernd barna í stafrænu umhverfi sé skoðuð í víðu samhengi og með heildstæðum hætti. Aldursviðmið ein og sér leysa ekki öll þau vandamál sem börn standa



frammi fyrir á netinu. Líta þarf til þess hvernig stafræn þjónusta er hönnuð, hvernig persónuupplýsingar barna eru nýttar og hvaða áhrif þjónustan getur haft á líðan þeirra og félagsleg samskipti. Þá takmarkast áhætta tengd vinnslu persónuupplýsinga og notkun stafrænna lausna ekki við samfélagsmiðla og kann að eiga við um aðrar þjónustur, þar á meðal gervigreindarlausnir. Notkun gervigreindarlausna getur t.d. falið í sér verulega umfangsmikla og nærgöngula vinnslu persónuupplýsinga um notandann, auk þess sem bent hefur verið á hættu á að börn myndi tengsl við slíkar lausnir, og því mikilvægt að huga að mögulegum neikvæðum áhrifum slíkra lausna á þroska þeirra, líðan og félagsleg samskipti.

Verði frekari umsagnar óskað um einstök atriði verður hún fúslega veitt.

F.h. Persónuverndar,

Helga Sigríður Þórhallsdóttir

Eleonora Bergþórsdóttir